

for a living planet®

SVERIGES KOLDIOXID- FOTAVTRYCK

måste minska kraftigt

Kraftfulla minskningar av koldioxidutsläppen krävs – både på hemma- och bortaplan

Trots att konsumenters klimatsmarta val och koldioxideffektiviseringar inom industrin har medfört minskningar av de svenska koldioxidutsläppen, har ändå Sveriges totala utsläppsmängd ökat. Det beror framförallt på att vinsterna har ätits upp av en ökad konsumtion. Om också utsläppen av importerade varor och tjänster tas med i beräkningen blir de svenska koldioxidutsläppen nästan en femtedel högre än om man bara räknar med de utsläpp som sker inom Sveriges gränser.

Detta ger en tydlig fingervisning om att gröna substitut och tekniska lösningar som implementeras på hemmaplan inte är tillräckligt för att vända Sveriges egna negativa påverkan på klimatet. Det visar den analys av det svenska koldioxidfotavtrycket, genomförd av Stockholm Environment Institute, som ligger till grund för denna sammanfattning.

Mått på klimatpåverkan

Det råder inte längre något tvivel om att klimatfrågan är en av vår tids ödesfrågor. Hur vi väljer att agera de närmaste årtiondena kommer att vara avgörande för vår egen och kommande generationers framtid. Samtidigt som miljontals människor lever i extrem fattigdom, konsumerar vi idag globalt sett mer än någonsin förut. Långt mer än vad jordens ekosystem förmår producera eller har möjlighet att hantera i form av avfall. Enligt FN:s Human Development Report 2007/2008¹ så skulle det behövas nio planeter om hela världens befolkning skulle generera växthusgaser

i samma takt som exempelvis invånarna i Kanada och USA. I detta resonemang använder FN uttrycket koldioxidfotavtryck som är besläktat med det mer välkända begreppet ”ekologiskt fotavtryck”.

Det svenska avtrycket har ökat

Många svenskar, och särskilt svenska politiker, talar ofta stolt om den svenska framgången när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser. Man säger att vi har ”frikopplat” ekonomisk tillväxt från utsläppen av växthusgaser. Men rapporten som denna sammanfattning bygger på, visar att när det gäller koldioxid, den växthusgas som sammantaget har störst klimatpåverkan, är detta påstående inte sant.

Visserligen har de svenska hushållen och den offentliga sektorn mellan 1993–2003 gjort stora utsläppsminskningar – 17 procent respektive 49 procent – när det gäller de direkta koldioxidutsläppen (dvs uppvärmning, el, samt privat och offentlig transport). Även in-

dustrisektorn har minskat sina relativa utsläpp genom till exempel koldioxideffektivare teknik, och en ökad efterfrågan på klimatsmarta produkter. Men den totala mängden koldioxid vi släppt ut inom landets gränser mellan dessa år har ändå ökat med 4,3 procent² till 62 miljoner ton. Anledningen är att vi totalt sett konsumerar mycket mer. Trots detta finns skäl för optimism. Siffrorna visar att det både går att åstadkomma en förändring, och att det finns en vilja att förändra. Jämfört med andra industriländer har Sverige dessutom relativt sett små koldioxidutsläpp per capita. Till stor del beror detta på Sveriges höga andel fossilfri el i energiförsörjningen, samt en välutvecklad industri med fokus på förädling och tjänster snarare än resurs- och koldioxidintensiv verksamhet.

Negativ koldioxidbalans

Vanligtvis, och även i exemplet ovan, brukar mått på och nationella målsättningar för minskningar av koldioxidutsläpp anges ur ett ”producentperspektiv”. Det betyder

Ekologiska fotavtryck är ett mått på hur mycket natur vi människor behöver för att tillgodose våra behov i form av varor och tjänster, men också för att ta hand om det avfall vi producerar. Koldioxidfotavtryck kan definieras som ”den totala, exklusiva mängd av direkta och indirekta koldioxidutsläpp som orsakas av en aktivitet, eller som ackumuleras under produktionen och användandet av en produkt under hela dess livscykel”.

och genom ett ökat EU-samarbete. De industrialiserade ländernas koldioxidfotavtryck i Kina och Indien växer dock snabbt, en trend som bland annat har dokumenterats i en norsk studie³. Kina och Indien förväntas båda också öka den egna konsumtionen av energitjänster och i Kina har redan ett trefaldigande av det egna koldioxidfotavtrycket ägt rum sedan 1961⁴. Kraftfulla satsningar på samarbete kring hållbara energilösningar med dessa länder kommer därför att vara avgörande för att utveckla och sprida dessa lösningar tillräckligt snabbt.

Ett helhetsgrepp krävs

Genom konsumtion och direkta utsläpp står de svenska hushållen för nästan tre fjärdedelar av de totala svenska koldioxidutsläppen. Störst klimatpåverkan ger sektorerna el, transport och mat. När direkta och indirekta utsläpp räknas samman landar det genomsnittliga koldioxidfotavtrycket för varje svensk medborgare på 8,4 ton per år. Det överskrider med råge vad som är acceptabelt om vi enligt FN:s klimatpanels rekommendationer ska kunna begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader och utsläppsutrymmet ska fördelas rättvist, globalt sett.

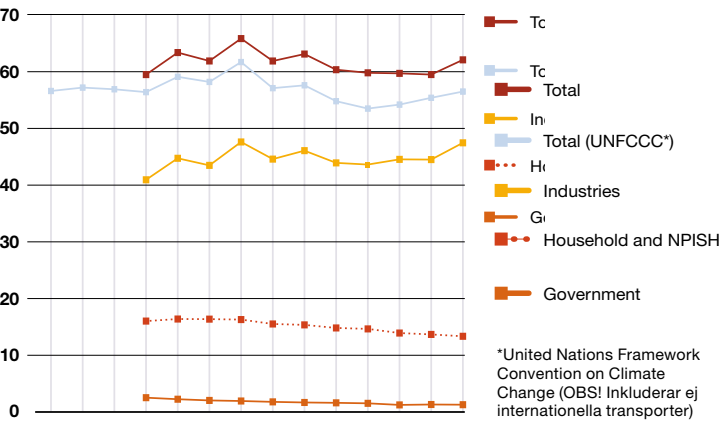
Möjligheterna att minska vårt svenska koldioxidfotavtryck är goda, men det kommer inte att ske automatiskt. Det här materialet visar på vikten av att ta ett helhetsgrepp på de koldioxidutsläpp som svensk konsumtion genererar – oavsett var utsläppen sker. Den visar också på vikten av ett helhetsgrepp i klimatpolitiken – det räcker inte att göra insatser uteslutande på hemmaarenan, eller på bortaplan. Kraftfulla åtgärder krävs både borta och hemma. Det

är heller inte tillräckligt att satsa enbart på tekniska lösningar i form av mer koldioxideffektiv produktion. Då riskerar vi att vinsterna på nytt äts upp av en allmän konsumtionsökning. Utöver konsumtions- och importperspektivet måste vi även undersöka hur koldioxidutsläpp genereras eller motverkas genom Sveriges export av varor och tjänster och hur detta kan ligga till grund för en mer fullständig handelsbalans och klimatsmart svensk utvecklingsstrategi.

¹ UNHDP 2007/2008 ”Kampen mot klimatförändringarna: Gemensamt ansvar i en delad värld”.
² År 2005 hade utsläppen minskat till 60 miljoner ton, vilket fortfarande innebär en ökning på 1,4 procent sedan 1993. Den här rapporten fokuserar dock på 2003 för att utifrån fullständiga data kunna analysera förändringarna.
³ Reinvang, R., Peters, G. (2008). Norwegian Consumption: Chinese Pollution. An example of how OECD imports generate CO2 emissions in developing countries. WWF Norway, Oslo”.
⁴ Källa: CCICED - WWF, Report on Ecological Footprint in China, Global Footprint Network, Juni 2008.

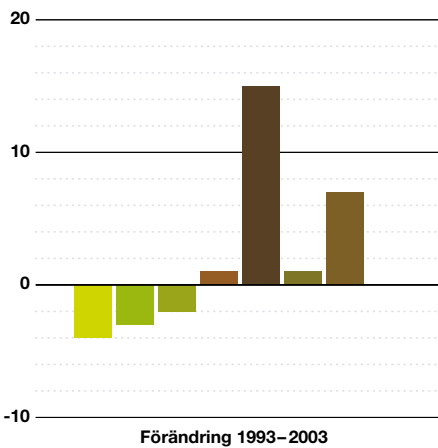
Import av CO₂ per ursprungsland

- EU 15 länder (fram till maj 2005)
- Resterande Europa och Baltikum
- Asien utan Kina
- USA
- Kina
- Ryssland
- Mellanöstern
- Afrika
- Central- och Sydamerika
- Nordamerika utom USA
- Australien, Nya Zeeland och Oceanien

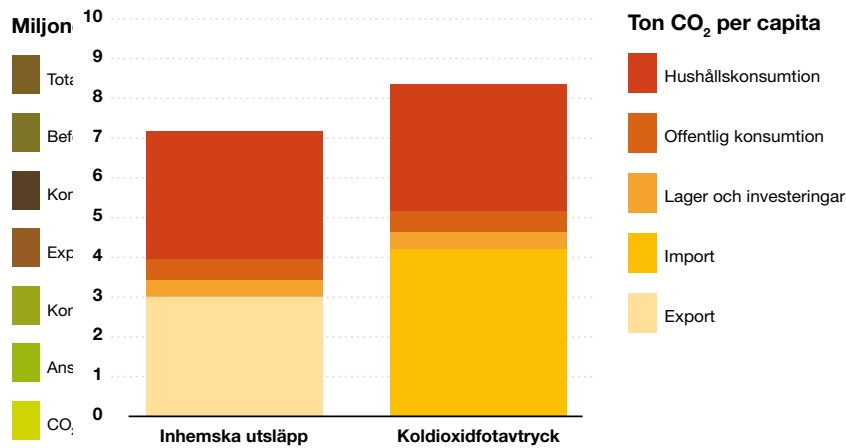
Källa: SEI och NTNU, 2008

Utveckling av inhemska koldioxidutsläpp per utsläppskälla, miljoner ton

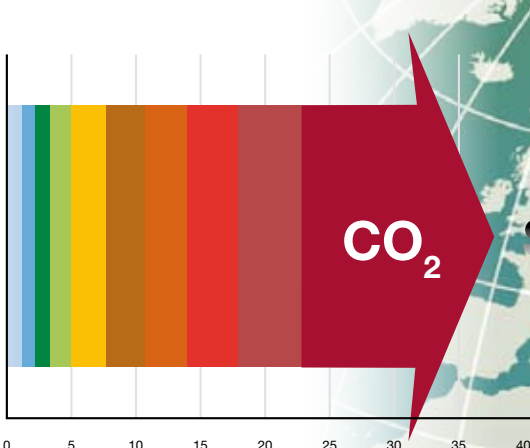
Källa: SEI och NTNU, 2008

Faktorer som påverkar Sveriges industriella koldioxidutsläpp

Källa: SEI och NTNU, 2008

Förhållande mellan inhemska utsläpp av koldioxid och koldioxidfotavtrycket

Import av koldioxid från respektive ursprungsland (se ovan t h), miljoner ton

Källa: SEI och NTNU, 2008

WWFs HANDLINGSPLAN

För att verkligen möta de globala utmaningarna behöver vi förstå vår unika roll och den fulla klimatpåverkan av det samhälle vi lever i och vår egen konsumtion. Först då kan Sverige gå före med egna goda exempel och med tydligt internationellt ledarskap för att driva fram globala lösningar på klimatfrågan.

För att kunna nå dit krävs satsningar på flera parallella åtgärder:

- Utgå från begreppet koldioxidfotavtryck, som innefattar även utsläpp orsakade av import, för att ge en rättvisare bild av orsakerna bakom koldioxidutsläpp och för att kunna rikta insatserna
- Minska de inhemska koldioxidutsläppen med minst 40 procent till år 2020 och med 90 procent till 2050
- Premiera klimatsmart konsumtion till exempel genom konsumentinformation och klimاتمärkeknin g av produkter
- Satsa på klimatsmart export genom ett kraftfullt stöd på minst fyra miljarder kronor till de småföretag som kan utveckla och exportera klimatinnovativa lösningar med fokus på snabbväxande ekonomier som Kina och Indien
- Öka utbudet och konsumtionen av tjänster eftersom tjänstesektorn är den mest koldioxideffektiva
- Bidra ekonomiskt till att minska utsläpp i utvecklingsländer motsvarande minst 15 procent av Sveriges nationella utsläpp till 2020
- Initiera ett samarbetsavtal mellan Kina och EU för lågfossil handel och innovation under vårt ordförandeskap 2009

Detta dokument har finansierats av Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvar för innehållet är uteslutande författarens.

Denna sammanfattning baserar sig på rapporten "An Analysis of Sweden's Carbon Footprint", som tagits fram av SEI, Stockholm Environmental Institute, på uppdrag av Världsnaturfonden WWF. Den fullständiga rapporten går att beställa från WWF, tel 08-624 74 00.

Världsnaturfonden WWF är med sina närmare fem miljoner supportrar en av världens ledande ideella naturvårdsorganisationer.

WWF arbetar för att hejda förstörelsen av jordens naturliga livsmiljöer och bygga en framtid där människor lever i harmoni med naturen genom att:

- bevara världens biologiska mångfald
- verka för att förnybara naturresurser används på ett hållbart sätt
- minska föroreningar och ohållbar konsumtion

for a living planet®

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Tel 08-624 74 00
Fax 08-85 13 29
info@wwf.se
www.wwf.se

plusgiro 90 1974-6
bankgiro 901-9746